

Pokud jde o zákon č. 111/1928 Sb., je ze zprávy ústavněprávního výboru, tisku č. 566 a senátu N. S., viděti, že důsledky zahlazení odsouzení byly v §§ 5 a 6 navrženy v podstatě téměř stejně jako v §§ 3 a 4 zákona č. 108/1918 ř. z., a zmíněná zpráva praví, že zahlazením odsouzení dostává se odsouzení velikého dobrodiní, neboť jím vrací se odsouzený do lidské společnosti a d o v o l u j e se jemu, když se stává opět soudně zachovalým, nabytí dřívějšího postavení jakožto rovnoprávný člen státního společenství. Ani z této zprávy není viděti, že by byl zákonodárce zamýšlel se zahlazením odsouzení spojit ipsa lege i nabytí dřívějšího služebního místa.

Z uvedených úvah plyne, že námitka stížnosti, podle níž zahlazením odsouzení st-lův nárok na jeho dřívější místo a hodnotu, jakož i práva a oprávnění z něho vyplývající jsou zachována, je bezdůvodná. Úvahami dosavadními je vyvrácena i další námitka stížnosti, pokud v ní st-l proti důvodu převzatému z rozhodnutí I. stolice namítá, že ztráta práv a oprávnění ze st-lova dřívějšího služebního místa není trvalá a že při vyplácení výslužného a zachování dalších práv st-lových nejde o právo, nýbrž o povinnost osob třetích. — — —

Č. 13.073.

Církevní věci: * Ustanovení § 4 II. lit. e) nař. č. 205/1898 ř. z. (o započitatelnosti výdajových položek na zabezpečení potřebné vody) odporuje § 7 lit. e) zákona č. 176/1898 ř. z. o dotaci katolického duchovenstva ve správě duchovní.

(Nález z 20. listopadu 1937 č. 16.909/34.)

V ě c: Václav H. v Prešticích proti rozh. min. škol. a nár. osvěty v Praze z 27. března 1934 o paušálu na zabezpečení potřebné vody.

V ý r o k: Naříkaná rozhodnutí se zrušují.

D ů v o d y: Výnosem ze 14. května 1927 vyslovila zem. správa politická v Praze, že upouští vzhledem k vydání zákona č. 122/1926 Sb. od nové úpravy kongruové příznávky st-lovy, která ostatně pozbyla právní platnosti dnem 31. prosince 1925 vydáním cit. zákona, a »provádí mezi st-lem a náboženskou maticí toliko mimofasovní vyrovnání za léta 1915 až 1925 podle předloženého přehledného a podrobného výkazu fasovních příjmů za uvedenou dobu«. Tento výkaz byl zem. správou politickou přezkoušen a opraven tak, že za léta 1923 až 1925 účtovaný paušál na zabezpečení potřebné vody byl škrtnut, poněvadž zřízením vodovodu do děkanství v r. 1922 byl od r. 1923 zjednán zcela obyčejný stav věci a není zde již podmínek § 7 písm. e) zákona č. 176/1898 ř. z. pro další povolení stálých kromobyčejných výloh, vznikajících zásobováním děkanství vodou.

Odvolání, v němž st-l dovozoval nezákonnost škrtnutí paušálu na zabezpečení potřebné vody za léta 1923/25, zamítl žal. úřad rozhodnutím ze 4. května 1928 z důvodu napadeného výměru.

K stížnosti st-lově bylo posléz uvedené rozhodnutí zrušeno nálezem tohoto soudu z 1. prosince 1930 č. 19.027/29 Boh. A 8917/30 pro nezákonnost, v podstatě z toho důvodu, že pouhá existence vodovodu nevyklučuje sama o sobě, že »zabezpečení potřebné vody« pro beneficium způsobuje »stálé kromobyčejné výdaje« ve smyslu § 7 písm. e) zákona č. 176/1898 ř. z. Měl proto podle uvedeného nálezu úřad zkoumat, zda tu přes existenci vodovodu jsou nebo nejsou kromobyčejné výdaje.

Po novém slyšení okr. úřadu v Přešticích a st-le zamítl žal. úřad nař. rozhodnutím znovu odvolání st-lovo z výměru zem. správy politické ze 14. května 1927. V důvodech po citaci ustanovení lit. e) 1. odst. § 7 zákona č. 176/1898 ř. z., ustanovení 2. odst. cit. paragrafu a konečně ustanovení § 4 II. lit. e) nař. č. 205/1898 ř. z. se praví, že okolnosti, uvedené v posledně cit. ustanovení min. nař. měly být zjištěny certifikátem polit. úřadu I. stolice, což se stalo zprávou okr. správy politické v Přešticích z 25. března 1925, jejíž obsah byl hned z počátku rozhodnutí uveden. V dalším pak uvedeno toto: »Z této zprávy vyplývá, že v daném případě nebyly splněny předpoklady uvedeného prováděcího nař., k němuž min. škol. a nár. osvěty jako úřad administrativní musí přihlížeti. Od r. 1923 je děkanské beneficium v Přešticích zásobováno vodou vodovodem, který zřídil děkan H. svémocně, t. j. bez vědomí a souhlasu nadřízených úřadů církevních a státních (srov. zprávu okr. správy politické v Přešticích z 9. ledna 1928 a vlastní doznání odvolatelovo). V této věci nutno po právní stránce rozlišovati mezi zřízením a udržováním vodovodu pro beneficium, tedy záležitostí stavební, o níž platí předpisy o církevní konkurenci stavební (neboť výdaje spojené s udržováním vodovodu nejsou samy o sobě trvalými kromobyčejnými výdaji na opatření potřebné vody) a mezi stálým kromobyčejným výdajem na zabezpečení potřebné vody, který za určitých předpokladů je výdajovou položkou fasí duchovních. Odvolatel nevyžádal si souhlasu státní správy kultové ke změně ve způsobu zaopatřování děkanství přeštického vodou a nedal včas, t. j. před zamýšleným zřízením vodovodu pro děkanství přeštické, příslušným úřadům státní správy kultové možnost zabývatí se otázkou úhrady nákladu na postavení a udržování vodovodu, po případě, kdyby obojí tento náklad zavázal se platně (tudíž zase se souhlasem nadřízených úřadů státních i církevních) za sebe i své nástupce na zmíněném beneficiu hraditi bez nároků na veřejné prostředky, alespoň otázkou vlivu zamýšlené stavby vodovodu na doplňování kongruy děkanů přeštických z českého náboženského fondu. Tento fond, který jest již dávno pasivní a proto dotován z rozpočtových prostředků státních, nemůže býti povinen hraditi odvolateli výlohy spojené s provozem svémocně zřízeného vodovodu, a to tím méně, když pro takovou povinnost nebylo tu předpokladu ani před zřízením vodovodu, jak výše uvedeno.« — —

O stížnosti uvažoval nss takto:

Jak u prvé stolice tak i v odvolání a v nálezu nss z 1. prosince 1930 jednalo se toliko o otázce, je-li po zákonu přípustno vyloučiti ze započitatelných výdajů příznávky výdaje na zabezpečení potřebné vody za léta 1923/25, t. j. od doby, kdy na faře existoval již vodovod. Je tedy i při nař. rozhodnutí, které znovu vyřizovalo v důsledku cit. nálezu nss odvolání st-lovo, opět na sporu započitatelnost uvedených výdajů jen za tuto dobu, a proto není třeba se zabývatí otázkou, zda a pokud byly dány předpoklady započitatelnosti výdajů na zabezpečení potřebné vody i v době před zřízením vodovodu, jak se o tom zmiňuje nař. rozhodnutí na konci odůvodnění. To pak tím spíše, když žal. úřad z názoru uvedeného v této části odůvodnění žádných důsledků ve svém výroku nevyvodil.

Pro uvedenou dobu (od zřízení vodovodu) vylučuje tedy žal. úřad možnost započitatelnosti výdajů na zabezpečení (opatřování) potřebné vody především proto, že nebyly splněny podmínky § 4 II. lit. e) nař. č. 205/1898 ř. z., což prý plyne ze zprávy okr. správy politické v Přesticích z 25. března 1925, jejíž obsah je v nař. rozhodnutí v podstatě uveden. Tuto první část důvodů je chápati jako důvod samostatný — jak na to ostatně pohlíží i stížnost sama — zvláště proto, že žal. úřad zdůrazňuje, že se jako úřad správní musí řídití předpisy nařízení. Proti tomuto důvodu namítá stížnost, že ustanovení § 4 II. lit. e) nař. č. 205/1898 ř. z. nemůže býti směrodatným, ježto ustanovení to není v souhlasu se zákonem.

Podle § 7 bod e) zákona č. 176/1898 ř. z. je vřaditi do příznávky jako výdaje: stálé kromobyčejné výdaje na zabezpečení potřebné vody. Podle toho závisí — jak bylo již zdůrazněno v shora cit. nálezu tohoto soudu Boh. A 8917/1930 — započitatelnost výdajů na zabezpečení potřebné vody na povaze těchto výdajů a má beneficiát stíhatelný nárok na to, aby byly výdaje spojené se zabezpečením vody započítány do fáse jen tehdy, jsou-li stálé a kromobyčejné. Výdaj stálý a kromobyčejný je pojmem hospodářským určitého obsahu a rozsahu, jehož znaky sluší hledati v konkrétních poměrech toho kterého případu. Kde zabezpečení potřebné vody vyžaduje náklad, který se pravidelně opakuje a který podle místních poměrů s opatřováním vody obyčejně nebývá spojen, jsou dány zákonné předpoklady nároku na zápočet výdajů těch do příznávky. Že tu takové výdaje jsou, dlužno tedy posuzovati od případu k případu a mohou takové nastati, nechat' způsob zabezpečení potřebné vody je jakýkoliv.

Bod II. lit. e) § 4 nař. min. kultu a vyučování a min. fin. č. 205/1898 ř. z., zmocněných § 18 zákona č. 176/1898 ř. z. k jeho provedení, uvádí však naproti tomu, že výdaje, aby potřebná voda byla zabezpečena, mohou toliko tenkrát býti započteny, je-li fara vzdálena od místa, z něhož se bere voda, aspoň 2 km, nebo když při menší vzdálenosti

musí býti překonány kromobyčejné obtíže polohy a nemá-li farář žádných vlastních prostředků dopravních (na př. vlastních koní). Srovná-li se tento předpis s tím, co shora vyvoděno ze zákona samého, je zřejmo, že nař. vylučuje na tomto místě ze započitatelnosti ve faci výdaje, spojené se zabezpečením potřebné vody, které podle místních poměrů konkrétního případu mohou býti ve smyslu zákona samého stálými a kromobyčejnými, i když je snad nelze zahrnouti pod případy, jež uvedený předpis nař. taxativně (arg. slůvko »toliko«) vypočítává. Vyslovuje tedy cit. nař. omezení nároků beneficiátových bez podkladu ve znění zákona a nelze, jak právem poznamenává i stížnost, k dispozici onoho min. nař. přihlížeti jakožto k platné normě, zvláště když ani z § 18 cit. zákona nedá se vyčísti zmocnění toho obsahu, že ministři pověřeni provedením zákona se mohou v prováděcích předpisech odchýlit od ustanovení zákona samého (podobně nář. víd. správ. soudu Budw. A 603/1901 a 767/1902).

Ježto tedy žalovaný úřad opřel svůj první důvod o normu neplatnou, bylo nař. rozhodnutí zrušiti v této části podle § 7 zákona o nss č. 164/1937 Sb.

V dalších vývodech nař. rozhodnutí, kde žal. úřad klade důraz na skutečnost s v é m o c n é h o zřízení vodovodu, jest obsažen druhý důvod samostatný. Žal. úřad sice na tomto místě (podle názoru vysloveného v předchozím nálezu nss) uznává, že existence vodovodu ještě nevyklučuje možnost stálých kromobyčejných provozních výdajů a jich započitatelnosti, domnívá se však, že nutným zákonným předpokladem toho, aby kultový úřad vůbec mohl přikročiti ke zkoumání, jsou-li tu takové výdaje, je skutečnost, že vodovod byl zřízen nejen se souhlasem úřadů církevních, ale i státní správy kultové. Vychází tedy žal. úřad z názoru, že započitatelnost výloh, spojených s provozem vodovodu zřízeného k zabezpečení potřebné vody pro faru, jako stálých kromobyčejných výdajů ve smyslu § 7 lit. e) zákona č. 176/1898 ř. z. lze připustiti toliko tehdy, byl-li vodovod ten zřízen se souhlasem státní správy kultové. Naproti tomu skutečnost, že vodovod byl zřízen svémocně (t. j. bez státního souhlasu), brání po názoru úřadu již zásadně zkoumání, zda a pokud provozní výdaje jsou stálé, kromobyčejné. Než pro tento svůj názor neuvádí žal. úřad žádné zákonné normy. Tento nedostatek ztížil však nejen obranu straně, které v důsledku toho nezbývá než ve své stížnosti se omeziti pouze na námitku, že není takového zákonného ustanovení, nýbrž znemožňuje i tomuto soudu bezpečné přezkoumání nař. rozhodnutí. Jde tedy o vadu podstatnou, pro niž bylo nař. rozhodnutí v této jeho části zrušiti podle § 6 zákona o nss č. 164/1937 Sb., aniž bylo již třeba zabývat se poslední námitkou stížnosti, vytýkající, že ev. pasivnost náboženského fondu nemůže způsobiti, aby st-li mohlo býti odpíráno to, co mu po zákonu patří. Neboť o tom se nař. rozhodnutí — jak z jeho poslední věty patrně — zmiňuje jen zcela mimochodem, takže v tomto pouhém podotčení nelze spatřovati nějaký zvláštní důvod pro zamítnutí petitu st-lova. —